

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum aliquis possit saluari sine baptismo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

patre carnali, nisi necessitas contrarium exigit. AD TERTIVM dicendum, qd confusio esset disciplina, nisi esset vnus principalis instructor. & ideo in baptismo vnus debet esse principalis susceptor: alij tamen possunt admitti, quasi coadiutores.

QVAESTIO LXVIII.

De suscipientibus baptismum, in duodecim articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de suscipientibus baptismum.

ET CIRCA hoc quaeruntur duodecim. Primo, Vtrum omnes teneantur ad suscipiendum baptismum.

Secundo, Vtrum aliquis possit saluari sine baptismo.

Tertio, Vtrum baptismus sit differendus.

Quarto, Vtrum peccatores sint baptizandi.

Quinto, Vtrum peccatoribus baptizatis sint imponenda opera satisfactoria.

Sexto, Vtrum requiratur confessio peccatorum.

Septimo, Vtrum requiratur intentio ex parte baptizati.

Octauid, Vtrum requiratur fides.

Nono, Vtrum pueri sint baptizandi.

Decimo, Vtrum pueri Iudaeorum sint baptizandi, inuitis parentibus.

Vndecimo, Vtrum aliqui sint baptizandi in matris uteris exsistentes.

Duodecimo, Vtrum furiosi & amentes sint baptizandi.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum omnes teneantur ad susceptionem baptismi.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, qd non teneantur omnes ad susceptionem baptismi. Per Christum. n. nō est hominibus arctata via salutis: sed ante Christi aduentum poterant homines saluari sine baptismo. ergo & post Christi aduentum.

¶ 1 Præ. Baptismus maxime videtur esse institutus in remedium peccati originalis: sed ille qui est baptizatus, cum non habeat originale peccatum, non videtur qd possit illud transfundere in prolem. ergo filij baptizatorum non videntur esse baptizandi.

¶ 2 Præ. Baptismus datur ad hoc, qd aliquis per gratiam a peccato munderetur: sed hoc consequuntur illi, qui sunt sanctificati in utero, sine baptismo. ergo non tenentur ad suscipiendum baptismum.

SED CONTRA est, qd dicitur Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, nō potest introire in regnū Dei, & in li. de Ecclē. † dogmatibus dicitur, Baptizatis tantum iter salutis esse credimus.

RESPON. Dicendum, qd ad illud homines tenent, sine quo salutem consequi non pnt. Manifestum est autem, qd nullus pōt salutem consequi, nisi per Christum. vnde & Apost. dicit Rom. 5. Sicut per vnus delictum in omnes homines in eōdemnationem, sic & per vnus iustitiā, in omnes homines in iustificationē vitæ. Ad hoc aut datur baptismus, vt aliquis per ipsum regeneratus, incorporetur Christo factus membrum ipsius. vnde dicitur Gal. 3. Quicumque in Christo baptizati estis, Christū induistis. vnde manifestum est, quōd omnes ad baptismum tenentur, & sine eo non potest esse salus hominibus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quōd nūquam

A homines poterunt saluari etiam ante Christi aduentum, nisi fierent membra Christi: quia, ut dicitur Act. 4. non est aliud nomen datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri: sed ante aduentum Christi, homines Christo incorporantur, per fidem futuri aduentus: cuius fidei signaculum erat circuncisio, ut Apost. dicit Rom. 4. ante uero quam circuncisio institueretur, sola fide (ut Greg. * dicit) cum sacrificiorum oblatione, quibus suam fidem antiqui patres profitebantur, homines Christo incorporantur. Post aduentum etiam Christi, homines per fidem Christo incorporantur, secundum illud Ephe. 3. Habitare Christum per fidem in cordibus uestris: sed alio signo manifestatur fides rei iā presentis, quam demonstraretur, quando erat futura: sicut etiam alijs verbis significatur presens, praeteritum, & futurum. Et ideo licet ipsum sacramentum baptismi non semper fuerit necessarium ad salutē, fides tamen cuius baptismus sacramentum est, semper necessaria fuit.

AD SECUNDVM dicendum, qd (sicut in 2. parte dictum est, *) illi qui baptizantur, renouantur per baptismum secundum spiritum, corpus tamen remanet subiectum uetustati peccati, secundum illud Rom. 8. Corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus uero uiuit propter iustificationem. Vnde & Aug. * probat in lib. contra Iulianum, qd non baptizatur in homine, quicquid in eo est. Manifestum est autem, qd homo non generat generatione carnali secundum spiritum, sed secundum carnem. & ideo filij baptizatorum, cum peccato originali nascuntur: vnde indigent baptizari.

AD TERTIVM dicendum, qd illi, qui sunt sanctificati in utero, consequuntur quidem gratiam emundantem a peccato originali: non tamen ex hoc ipso consequuntur characterem, quo Christo configuntur. & propter hoc, si aliqui nunc sanctificarentur in utero, necesse esset eos baptizari, ut per susceptionem characteris, alijs membris Christi conformarentur.

ARTICVLVS II.

Vtrum sine baptismo aliquis possit saluari.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur quod sine baptismo nullus possit saluari. Dicit enim Dominus Io. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei: sed illi soli saluantur, qui regnum Dei intrant. ergo nullus potest saluari sine baptismo, quo aliquis regeneratur ex aqua & Spiritu sancto.

¶ 2 Præ. In li. * de Ecclesiasticis dogmatibus dicitur, Nullum catechumenum, quamuis in bonis operibus defunctum, uitam eternam habere credimus excepto martyrio, ubi totum sacramentum baptismi completur: sed si aliquibus, sine baptismo posset saluari, maxime hoc haberet locum in catechumenis bona opera habentibus, qui uidentur habere fidem per dilectionem operantem. uideatur ergo, qd sine baptismo nullus possit saluari.

¶ 3 Præ. Sicut supra dictū est *, sacramentum baptismi est de necessitate salutis. Necessarium autem est, sine quo non potest aliquid esse, ut dicitur 5. Met. * ergo uir qd sine baptismo nullus possit consequi salutem.

SED CONTRA est, quod Aug. † dicit super Leuiticum, Inuisibilem sanctificationē quibusdam affuisse & profuisse, sine uisibilibus sacramētis: uisibilem uero sanctificationem (quæ fit sacramento uisibili) sine

li. 4. Moral. a. circa me.

p. 2. q. 81. 3. ad 2. lib. 6. ca. 6. a. ne. ad 2. 7.

1. 2. q. 81. 2. 3. ad 1. & 4. di. 4. q. 3. ar. 3. q. 2. co. & ad 3. & 4. 6. c. 72. & quo 3. ar. 4. & 10. 6. lec. 7. Cap. 74. tom. 3.

q. 65. 2. 3. & 4. li. 5. Met. re. 6. tom. 3.

In li. q. in Te ui. q. 84. amc dio tom. 4.

In li. de 2. 2. ad 1. & 4. di. 4. q. 3. ar. 3. q. 2. co. & ad 3. & 4. 6. c. 72. & quo 3. ar. 4. & 10. 6. lec. 7. Cap. 74. tom. 3.

In li. de 2. 2. ad 1. & 4. di. 4. q. 3. ar. 3. q. 2. co. & ad 3. & 4. 6. c. 72. & quo 3. ar. 4. & 10. 6. lec. 7. Cap. 74. tom. 3.

In li. de 2. 2. ad 1. & 4. di. 4. q. 3. ar. 3. q. 2. co. & ad 3. & 4. 6. c. 72. & quo 3. ar. 4. & 10. 6. lec. 7. Cap. 74. tom. 3.

sine inuisibili posse adesse, sed non posse professe. Cum igitur sacramentum baptismi ad visibilem sanctificationem pertineat, uidetur quod sine sacramento baptismi, aliquis possit salutem consequi per inuisibilem sanctificationem.

RESPON. Dicendum, quod sacramentum baptismi dupliciter potest alicui deesse. Vno modo, & re & uoto, quod contingit illis, qui nec baptizantur, nec baptizari volunt: quod manifeste ad contemptum sacramenti pertinet, quantum ad illos, qui habent usum liberi arbitrii, & ideo hi quibus hoc modo deest baptismus, salutem consequi non possunt: quia nec sacramentaliter nec mentaliter Christo incorporantur, per quem solum est salus. Alio modo, potest sacramentum baptismi alicui deesse re, sed non uoto, sicut cum aliquis baptizari desiderat, sed aliquo casu preuenitur morte, antequam baptismum suscipiat, & talis sine baptismo actuali, salutem consequi potest, propter desiderium baptismi, quod procedit ex fide per dilectionem operantem, per quam Deus interioriter hominem sanctificat, cuius potentia sacramentis visibilibus non alligatur, unde Amb. * dicit de Valentiniano, qui catechumenus mortuus fuit, Quem regeneratus eram, amisi: veruntamen illegitiam, quam poposcit, non amisit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut dicitur Reg. 16. Homines uident que parent, Dominus autem in tuetur cor. Ille autem qui desiderat per baptismum regenerari ex aqua & Spiritu sancto, corde quidem regeneratus est, licet non corpore: sicut & Apost. dicit Ro. 2. quod circumcisio cordis est in Spiritu, non in litera, cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo est.

AD SECUNDUM dicendum, quod nullus peruenit ad uitam aeternam, nisi absolutus ab omni culpa & reatu poenae. Que quidem uniuersalis absolutio fit in perceptione baptismi & in martyrio, propter quod dicitur quod in martyrio omnia sacramenta baptismi complentur scilicet quantum ad plenam liberationem a culpa & poena. Si quis ergo catechumenus sit habens desiderium baptismi (quia aliter in bonis operibus non moreretur, que non possunt esse sine fide per dilectionem operante) talis decedens non statim peruenit ad uitam aeternam, sed patietur poenam pro peccatis prateritis: ipse tamen saluus erit sic quasi per ignem, ut dicitur 1 ad Corin. 3.

AD TERTIUM dicendum, quod pro tanto dicitur sacramentum baptismi esse de necessitate salutis: quia non potest esse hominis salus, nisi saltem in uoluntate habeatur, que apud Deum reputatur pro facto.

ARTICVLVS III.

Utrum baptismus sit differendus.

AD TERTIUM sic procedit. Videtur, quod baptismus sit differendus. Dicit enim Leo * Papa. Duo tempora, i. pascha & pentecoste ad baptizandum a Roma. Pontifice legitime prefixa sunt: unde dilectionem nostram monem, ut nullos alios dies huic obseruationi misceatis. Videtur ergo quod oporteat non statim aliquem baptizari, sed usque ad predicta tempora baptismum differri.

¶ 2 Præ. In concilio Agathensi legitur, Iudæi, quorum perfidia frequenter a uoium redit, si ad le-

ges catholicas venire uoluerint, octo menses inter catechumenos ecclesie limen introeant: & si pura fide venire noscantur, tunc demum baptismi gratiam mereantur. non ergo statim sunt homines baptizandi, sed usque ad certum tempus est differendum baptismum.

¶ 3 Præ. Sicut dicitur Ila. 27. Iste est omnis fructus, ut auferat peccatum: sed magis uidetur auferri peccatum vel etiam diminui, si baptismus diu differatur, primo quidem, quia peccantes post baptismum, grauius peccant, secundum illud Heb. 10. Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, scilicet per baptismum? Secundo, quia baptismus tollit peccata praterita, non autem futura: unde quanto magis baptismus differtur, tanto plura peccata tollit. videtur ergo quod baptismus debeat diu differri.

SED CONTRA est, quod dicitur Eccl. 5. Non tardes conuerti ad dominum, & ne differas de die in diem: sed perfecta conuersio ad Deum, est eorum, qui regenerantur in Christo per baptismum. non ergo debet baptismus differri de die in diem.

RESPON. Dicendum, quod circa hoc distinguendum est, utrum sint baptizandi pueri vel adulti. Si enim pueri sint baptizandi, non est differendum baptismum, primo quidem, quia non expectatur in eis maior instructio, aut etiam plenior conuersio. secundum, propter periculum mortis: quia non potest eis alio remedio subueniri, nisi per sacramentum baptismi. Adulter uero subueniri potest per solum baptismum desiderium, ut supra dictum est. & ideo adultis non statim, cum conuertuntur, est sacramentum baptismi conferendum: sed oportet differre usque ad aliquod certum tempus. Primo quidem, propter cautelam ecclesie, ne decipiatur, sacramentum fidee accedentibus conferens, secundum illud 1. Io. 4. Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritum si ex Deo sint: quæ quidem probatio sumitur de accedentibus ad baptismum, quando per aliquod spatium, eorum fides & mores examinatur. Secundo, hoc est necessarium ad utilitatem eorum, qui baptizant: quia aliquo temporis spatio indigent, ad hoc quod plene instruantur de fide, & exercitentur in his, quæ pertinent ad uitam christianam. Tertio, hoc est necessarium ad quaedam reuerentia sacramenti, quæ in solemnitatibus

desia. Quantu igitur ex diuino iure apparet, dilatio baptismi adultorum non habet tempus determinatum primo modo. Nulla enim ratio cogit adultum ad suscipiendum baptismum, ita hodie, quod si hic dies pratereat absque baptismum, peccatum incurritur. Confirmaturque hoc ex gestis sanctorum. Nam Martinus octo annis catechumenus fuit, Ambrosius logo quoque tempore catechumenis annumeratus uidetur. Constantinus Magnus in ultimo uita sua baptizatus est, ut Ambrosius dicit in oratione de obitu Theodosij.

¶ Debet autem determinari tempus dilati baptismi secundum modo, quod dupliciter monstratur. Primo, ex natura precepti affirmatiuis obligantis pro loco, & tempore. Precepta enim affirmatiua, licet quantum est ex parte temporis, non obligent, nisi tempus necessitatis articulum adducat (ut Auctor in quarto sententiarum, distinctione decimalesima, questione tertia, articulo primo, questione prima, dixit) ex parte tamen moriu ad differendum rationem requirunt: nam si sine reata rationis arbitrio dilatio uoluntaria sit, peccatum incurritur. Potest ergo ratio differre quis proprium baptismum, quadiu rationabiliter ad differendum mouetur: quod diuersis hominibus diuersimode accidere potest: propterea diuersa inuenitur diuersorum dilatio.

¶ Et quævis tam incertam temporis mensura dilatio baptismi habeat: dilatio tamen usque ad mortis articulum licita non est (ut patet de consec. dist. 4. cap. quando quis) arguitur enim negligentia huiusmodi iudicantes. Nec Constantinum credimus distulisse ex proposito usque ad mortem baptismum, sed cum differret illud usque ad tempus optatum, interim iudicium constituitur differtum non censuit.

10 lib. de obi tu uia. paul. ante me. Ha beca. 15. ep. 3. ep. imme diate post 6. 13. 103.

D. 269.

D. 1702.

¶ Super quæst. sexage sima. titulus articulum tertium.

4. d. 4. q. 1. ar. 1. q. 2. & d. 17 q. 3. ar. 1. q. 4. co. & ma. q. 4. ar. 1. habetur de consec. dist. 4. c. Duo tempora. Et sic sunt ex episcopus 4. 25.

In concilio Agathensi.